सर्पिःपङ्का ह्रदा यत्र बभूवुश्चान्नपर्व्वताः । रसानां कर्द्दमा नद्यो बभूवुर्भरतर्षभ ।
भक्ष्यं खाण्डवरागाणां क्रियतां भुज्यतां तथा । पशूनां बध्यतां चैव नान्तं ददृशिरे जनाः ।
मत्तं प्रमत्तमुदितं सुप्रीतयुवतीजनं । मृदङ्गशङ्खनादैश्च मनोरममभूत्तदा । २६८
दीयतां भुज्यताञ्चेष्टं दिवारात्रमवारितं । तं महोत्सवसङ्काशं हृष्टपुष्टजनाकुलं ।
कथयन्ति स्म पुरुषा नानादेशनिवासिनः । वर्षित्वा धनधाराभिः कामैरन्नैरसेलया ।
विपाप्मा भरतश्रेष्ठः कृतार्थः प्राविशत् पुरं ।
इति श्रीमहाभारते आश्वमेधिके पर्व्वणि अनुगीतापर्व्वणि अश्वमेधसमाप्तौ जननवतोऽध्यायः ॥ ८९ ॥

॥ जनमेजय उवाच ॥ पितामहस्य मे यज्ञे धर्म्मराजस्य धीमतः । यदाश्चर्य्यमभूत् किञ्चित्तद्भवान् वक्तुमर्हति ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ श्रूयतां राजशार्दूल महदाश्चर्य्यमुत्तमं । अश्वमेधे महायज्ञे निवृत्ते यदभूत् प्रभो । २९०
तर्पितेषु द्विजाग्र्येषु ज्ञातिसम्बन्धिबन्धुषु । दीनान्धकृपणे वाऽपि तदा भरतसत्तम ।
घुष्यमाणे महादाने दिक्षु सर्व्वासु भारत । पतत्सु पुष्पवर्षेषु धर्म्मराजस्य मूर्द्धनि ।
लीनाक्षस्तत्र नकुलो रुक्मपार्श्वस्तदानघ । वज्राशनिसमं नादममुञ्चद्वसुधाधिप ।
सकृदुत्सृज्य तं नादं त्रासयानो मृगद्विजान् । मानुषं वचनं प्राह धृष्टो विजयी महान् ।
सक्तुप्रस्थेन वो नायं यज्ञस्तुल्यो नराधिपाः । उञ्छवृत्तेर्म्महादान्यस्य कुरुक्षेत्रनिवासिनः । २९५
तस्य तद्वचनं श्रुत्वा नकुलस्य विशाम्पते । विस्मयं परमं जग्मुः सर्व्वे ते ब्राह्मणर्षभाः ।
ततः समेत्य नकुलं पर्य्यपृच्छन्त ते द्विजाः । कुतस्त्वं समनुप्राप्तो यज्ञं साधुसमागमं ।
किं बलं परमं तुभ्यं किं श्रुतं किं परायणं । कथं भवन्तं विद्याम यो नो यज्ञं विगर्हसे ।
अविलुप्यागमं कृत्स्नं विविधैर्य्यज्ञियैः कृतं । यथागमं यथान्यायं कर्त्तव्यञ्च तथा कृतं ।
पूजार्हाः पूजिताश्चाच विधिवत् शास्त्रदर्शनात् । मन्त्राऽऽहुतिऽऽतश्चाग्निर्दत्तं देयममत्सरं । ३००
तुष्टा द्विजातयश्चाच दानैर्व्वऽविधैरपि । क्षत्रियाश्च सुयुद्धेन श्राद्धैश्चापि पितामहाः ।
पालनेन विशस्तुष्टाः कामैस्तुष्टा वरस्त्रियः । अनुक्रोशैस्तथा शूद्रा दानशेषैः पृथग्जनाः ।
ज्ञातिसम्बन्धिनस्तुष्टाः शौचेन च नृपस्य नः । देवा हविर्भिः पुष्पैश्च रक्षणैः शरणागताः ।
यदत्र तथ्यं तद्ब्रूहि सत्यं सत्यं द्विजातिषु । यथाश्रुतं यथादृष्टं पृष्टो ब्राह्मणकाम्यया ।
श्रद्धेयवाक्यः प्राज्ञस्त्वं दिव्यं रूपं बिभर्षि च । समागतश्च विप्रैस्त्वं तद्भवान् वक्तुमर्हति । ३०५
इति पृष्टो द्विजैस्तैः स प्रहसन्नकुलोऽब्रवीत् । नैषा मृषा मया वाणी प्रोक्ता दर्पेण वा द्विजाः ।
यन्मयोक्तमिदं वाक्यं युष्माभिश्चाप्युपश्रुतं । सक्तुप्रस्थेन वो नायं यज्ञस्तुल्यो द्विजर्षभाः ।
इत्यवश्यं मयैतद्वो वक्तव्यं द्विजसत्तमाः । शृणुताव्यग्रमनसः शंसतो मे यथातथं ।
अनुभूतञ्च दृष्टञ्च यन्मयाऽद्भुतमुत्तमं । उञ्छवृत्तेर्म्महादान्यस्य कुरुक्षेत्रनिवासिनः ।
स्वर्गं येन द्विजाः प्राप्तः सभार्य्यः ससुतस्तुषः । यथा चार्द्धं शरीरस्य ममेदं काञ्चनीकृतं । ३१०
॥ नकुल उवाच ॥ हन्त वो वर्त्तयिष्यामि दानस्य फलमुत्तमं । न्यायलब्धस्य सूक्ष्मस्य विप्रदत्तस्य तद्द्विजाः ।